

Aandoening uit het autisme spectrum: PDD-NOS

DSM-IV

PDD-NOS is een DSM-IV classificatie. In het Engels: pervasive developmental disorder (not-otherwise specified). In het Nederlands: pervasieve ontwikkelingsstoornis (niet-anderszins omschreven). PDD-NOS behoort tot de autisme spectrum stoornissen.

Definitie van het probleem en enkele wetenswaardigheden

Kinderen met de stoornis PDD-NOS voldoen niet aan alle kenmerken van autisme of zij vertonen de kenmerken in mindere mate. PDD-NOS is een sociale informatieverwerkingsstoornis, samengevat als een stoornis in het "sociale snapvermogen".

Autisme is een kwestie van aanleg. Aangeboren beschadigingen van bepaalde gebieden in de hersenen en/of de chemie van de hersenen zijn de oorzaak van de problemen bij de informatieverwerking.

Stoornissen in het autisme spectrum

Er wordt een aantal stoornissen onderscheiden die binnen het autismspectrum vallen.

Bij al deze verschijningsvormen is er sprake van kwalitatieve tekortkomingen in:

- ◇ De sociale wisselwerking: o.a. het leggen en onderhouden van contacten, het hanteren van vriendschappen en het delen van plezier met anderen.
- ◇ De communicatie: o.a. verstoorde taalontwikkeling, stereotiep gebruik van de taal en een gebrekkig fantasiespel.
- ◇ Stereotiep en beperkt gedragspatroon en interesses: o.a. een gebrek in verbeeldend vermogen, preoccupaties en rituelen.

Onderzoek heeft aangetoond dat alle vormen van autisme een neurobiologische oorsprong hebben.

In het regulier onderwijs treffen we vooral kinderen met autisme aan met minder ernstige belemmeringen tot het volgen van onderwijs. Vaak gaat het daarbij om kinderen met het syndroom van Asperger of met PDD-NOS. Zogenaamde "kernautisten" komen alleen in het regulier onderwijs voor als zij normaal begaafd zijn, kunnen praten en in staat zijn tot een zekere sociale interactie.

Wat zie ik in de klas, hoe herken ik dit gedrag /deze stoornis?

- ◇ Ze kunnen prikkels die op ze af komen, niet goed verwerken. Soms roepen prikkels hele heftige reacties op, soms weer veel te geringe reacties.
- ◇ Ze nemen zeer gedetailleerd waar, maar overzien het geheel niet.
- ◇ Moeite met toepassen van het geleerde in verschillende situaties.
- ◇ Moeite met tekst verklaren en begrijpend lezen.
- ◇ Ze snappen niet goed wat er tussen mensen gebeurt, stemmen hun gedrag niet af op de ander en kunnen hierdoor moeilijk met anderen omgaan.
- ◇ Dit uit zich in extreem teruggetrokken gedrag of in juist te claimend en overheersend gedrag.
- ◇ Beperkt repertoire van bezigheden of interesse, stereotype (soms bizar) gedrag.
- ◇ Weerstand en/ of angst bij verandering.
- ◇ Kunnen gezichtsuitdrukkingen niet begrijpen of interpreteren.
- ◇ Hebben moeite met de generalisatie van de lesstof van het ene vak naar het andere vak.
- ◇ Hebben moeite met binnenkomende prikkels zoals geluiden, lichtinval, warmte/ kou, etc.
- ◇ Last van eilandjeskennis (weten over iets heel veel en over iets anders niets).
- ◇ Bij spanningsvolle of stressvolle situaties wordt de leerling onrustig en kan gedragsproblemen krijgen.
- ◇ Moeite met samenwerken met anderen. Moeite met samenspelen.
- ◇ Moeite met inzicht in sociale situaties en het zich inleven in een ander.
- ◇ Soms kinderlijk gedrag (achterstand in de sociaal-emotionele ontwikkeling).

De beste aanpak in de klas in bondige adviezen

- ◇ Korte overzichtelijke opdrachten. Voorzie elke opdracht van structuur.
- ◇ Vaste plek, dat biedt veiligheid. Maak het lokaal voorspelbaar.
- ◇ Zorg voor voorspelbaarheid en regelmaat.
- ◇ Noem bij klassikale opdracht de naam van de leerling.

Aandoening uit het autisme spectrum: PDD-NOS (vervolg)

- ◇ Visualiseer zonodig: tijden, mededelingen op het bord etc.
- ◇ Meedoen aan klassikale lessen voorkomt verstrikt raken in eigen gedachten.
- ◇ Heeft veel waardering en sturing nodig.
- ◇ Neem neutrale houding aan: emotie wordt moeilijk begrepen.
- ◇ Taalgebruik moet zo simpel mogelijk zijn. Figuurlijke taal begrijpt hij niet.
- ◇ Richt de aandacht op het schoolse leren, niet op de relatie. Zijn angst kun je verminderen door kennis aan te reiken en zijn wereld overzichtelijker te maken.
- ◇ Bescherm de leerling tegen pesten: de leerling is egocentrisch, niet egoïstisch.
- ◇ Conflicten kunnen ze zelden alleen oplossen, help ze hierbij.
- ◇ Structuur situaties door ze de vijf te geven: wat, wanneer, wie, waar en op welke manier?
- ◇ Geef letterlijke feedback. Controleer of de leerling het begrepen heeft.
- ◇ Probeer problemen voor te zijn door situaties vooraf te structureren.
- ◇ Gebruik zo min mogelijk non-verbale communicatie.
- ◇ Introduceer nieuwe lesstof, materialen, boeken vooraf.
- ◇ Geef expliciet aan wat het doel van een activiteit/opdracht is.
- ◇ Geef samenhang aan in de lesstof. Help met generaliseren van het geleerde.
- ◇ Zorg voor een duidelijk en expliciet dag- en weekprogramma.
- ◇ Bereid nieuwe situaties, vrije situaties of sociale situaties goed voor.
- ◇ Help de leerling met plannen, organiseren en kaderen van huiswerk en lesstof.
- ◇ Geef een duidelijke structuur aan de lessen (begin, midden, eind).

In ieder geval niet doen

- ◇ Proberen een gedragsverandering teweeg te brengen; Doe geen appèl op zijn emoties, op zijn invoelend vermogen. Dit ontbreekt.